

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 363

van **NADIA SMINATE**

datum: 6 juli 2021

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Erkenningsdecreet voor lokale geloofsgemeenschappen - Betrokkenheid provinciebesturen

De Vlaamse Regering keurde recentelijk een ingrijpende decreetswijziging goed m.b.t. de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen. In dit nieuwe decreet verscherpen en verfijnen we de voorwaarden waaraan lokale geloofsgemeenschappen moeten voldoen om ondersteuning te ontvangen vanuit de overheid. Het is echter een gegeven dat de financierende overheid verschilt naargelang van de erkende eredienst. Zo zorgen de gemeenten voor de tegemoetkoming van de rooms-katholieke, de protestantse, de anglicaanse en de Israëlitische erediensten. De orthodoxe en de islamitische erediensten worden toegewezen aan de provincies. Het Eredienstendecreet van 2004 zelf gaf in de memorie van toelichting al aan dat deze onderverdeling al bestond en dat er verder niet aan geraakt werd. In het advies van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) n.a.v. de recente aanpassing van het decreet stelt men dat wat de islamitische godsdienst betreft de toewijzing aan de provincie achterhaald zou zijn. De islamitische godsdienst is vandaag veeleer lokaal ingeplant en een rechtstreekse link met de provincie bestaat niet meer zoals voorheen.

Daarom stel ik de minister graag volgende vragen, teneinde meer zicht te krijgen op de geschiedenis van deze verdeling, alsook mogelijke stappen in de toekomst toe.

1. Kan de minister aangeven sinds wanneer een dergelijke opdeling naar eredienst m.b.t. financierende overheid voor lokale geloofsgemeenschappen bestaat? Wat was destijds de rationale van de toenmalige decreet -en/of wetgever voor een dergelijk onderscheid? Gelieve relevante tekstdocumenten ter zake bij te voegen in het antwoord.
2. Welke artikelen in het Eredienstendecreet bepalen specifiek de opdeling naar eredienst m.b.t. financierende overheid voor lokale geloofsgemeenschappen?
3. Hoe staat de minister tegenover de huidige onderverdeling naar eredienst m.b.t. de financierende overheid? Hoe staat hij t.a.v. de specifieke vraag van de VVP in dit kader?
4. Welke artikelen van het Eredienstendecreet vereisen een specifieke decretale aanpassing, indien men zou wensen over te gaan tot een opheffing van de huidige opdeling van eredienst m.b.t. financierende overheid voor lokale geloofsgemeenschappen tot doel dit kader te harmoniseren? Zijn bijkomende decretale acties of wetgevende stappen op het federale niveau in dit verband eveneens noodzakelijk?

**Vlaams
Parlement**

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 363 van 6 juli 2021
van **NADIA SMINATE**

1. De verdeling van de financiering van de erkende instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten (de eredienstbesturen) over zowel de provincies als de gemeenten bestaat sinds de erkenning van de islamitische eredienst in 1974. Voor die datum werden alle besturen van de eredienst gefinancierd door de gemeenten, behalve de rooms-katholieke kathedrale kerkfabrieken: die werden al in de Napoleontische regeling gefinancierd door de provincies (in de Franse periode de departementen). In de parlementaire stukken bij de totstandkoming van de wet van 19 juli 1974 tot erkenning van de besturen belast met het beheer van de temporalieën van de Islamitische eredienst is geen motivering opgenomen van die keuze voor het provinciale niveau, noch in de stukken van de senaat ([Stukken Senaat 56 \(buitengewone zitting 1974\), nr. 1](#)), noch in die van de kamer ([Stukken Kamer 115 \(buitengewone zitting 1974\), nr. 1](#)). Ook de parlementaire handelingen bij de unanieme goedkeuring van dit wetsvoorstel in de senaat ([Handelingen Senaat 16 \(buitengewone zitting 1974\), vergadering 20 juni 1974](#)) geven hierbij geen toelichting. De handelingen bij de eveneens unanieme goedkeuring in de kamer ([Handeling Kamer 44 \(buitengewone zitting 1974\), vergadering 17 juli 1974](#)) evenmin.

Dit wetsvoorstel kende echter een voorgeschiedenis. Het herneemt immers een eerder wetsvoorstel dat in de voorafgaande bestuursperiode was goedgekeurd in de commissie: [Stukken Senaat 104 \(1973-1974\)](#). Daarin lezen we op pagina 7 het volgende: "Welnu het is de wens van de Islamitische cultus om erkend te worden op provinciale basis. Dit heeft tot gevolg dat de verplichtingen die door de bestaande wetten op de gemeenten rusten, door de provincies zouden worden gedragen wat die cultus betreft." Op basis van deze toelichting lijkt de keuze voor het provinciale niveau dus door de betrokken eredienst zelf te zijn gemaakt en heeft de wetgever die keuze bevestigd.

Bij de erkenning van de orthodoxe eredienst bij wet van 17 april 1985 tot erkenning van de besturen belast met het beheer van de temporalieën van de orthodoxe eredienst werd voor de orthodoxe eredienst dezelfde keuze gemaakt. In de parlementaire stukken wordt die keuze niet beargumenteerd, noch in de wetsvoorstel of de bijbehorende amendementen in de senaat ([Stukken Senaat 20 \(1981-1982\), nr. 1](#)), noch in het verslag namens de commissie voor Justitie ([Stukken Senaat 20 \(1981-1982\), nr. 2](#)), noch in het wetsontwerp in de kamer ([Stukken Kamer 1166 \(1981-1982\) nr. 1](#)). Ook in de parlementaire handelingen bij de goedkeuring in de senaat ([Handelingen Senaat 79 \(1984-1985\) van 24 maart 1985](#)) of in de kamer ([Handelingen Kamer 85 \(1984-1985\) van 29 maart 1985](#)) is dat niet het geval.

Met de vijfde staatshervorming van 2001 werden de gewesten conform artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen voor wat de ondergeschikte besturen betreft, bevoegd voor de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten. De Vlaamse decreetgever heeft deze overgedragen bevoegdheid uitgewerkt in zijn decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (hierna: eredienstendecreet). De Vlaamse decreetgever heeft bij de totstandkoming van het eredienstendecreet ervoor gekozen om de bestaande federale regelgeving inzake de toewijzing van de financiering van de orthodoxe en islamitische eredienstbesturen aan de provincies te behouden. In

de memorie van toelichting bij het voorontwerp van het eredienstendecreet wordt deze keuze als volgt verwoord: "In de huidige stand van regelgeving worden de tegemoetkomingen in de tekorten van de erkende erediensten verschillend geregeld. Die tegemoetkomingen zijn voor sommige erediensten aan de gemeenten toegewezen, voor andere aan de provincie. Zo zorgen de gemeenten thans voor de tegemoetkoming in de tekorten van de rooms-katholieke, de protestantse, de anglicaanse en de Israëlitische erediensten; de tekorten van de orthodoxe en de islamitische erediensten worden toegewezen aan de provincies. Aan deze toewijzingen wordt in dit decreet niet geraakt." ([Vlaams Parlement, Stuk 2100 \(2003-2004\) – Nr. 1, p. 6](#)).

Volledigheidshalve geef ik ook mee dat de historisch ontstane verdeling van de bevoegdheden (financiering en toezicht) inzake de eredienstbesturen over de verschillende bestuursniveaus (provincies en gemeenten) eveneens is overgenomen in het Waalse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap. In het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap worden overeenkomstig de wet van 4 maart 1870 op het tijdelijke der erediensten de orthodoxe en de islamitische eredienst provinciaal ingericht terwijl de overige erkende erediensten op gemeentelijk niveau worden ingericht. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt de orthodoxe eredienst overeenkomstig de wet van 4 maart 1870 op het tijdelijke der erediensten ingericht op het grondgebied van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad en de islamitische eredienst overeenkomstig de ordonnantie van 26 juni 2006 betreffende de inrichting en de werking van de islamitische eredienst wordt ingericht op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De overige erkende erediensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden overeenkomstig de wet van 4 maart 1870 op het tijdelijke der erediensten gemeentelijk ingericht.

2. De financiële verplichtingen van gemeenten ten opzicht van rooms-katholieke kerkfabrieken zijn verankerd in artikel 52/1 van het eredienstendecreet. Dat artikel wordt, samen met veel andere bepalingen, in artikel 229 van het eredienstendecreet van overeenkomstige toepassing verklaard op de orthodoxe kerkfabrieken, waarbij "de gemeente, de gemeenteoverheid, de gemeenteraad, het college van burgemeester en schepenen en de gemeentelijke bijdrage moeten worden gelezen als de provincie, de provincieoverheid, de provincieraad, de bestendige deputatie en de provinciale bijdrage.". Artikel 272 van het eredienstendecreet doet hetzelfde voor de comités van de islamitische eredienst.
3. De verdeling van de erediensten over de twee bestuursniveaus, zoals hierboven beschreven in het antwoord op de eerste vraag, is historisch zo tot stand gekomen. Het is niet a priori uitgesloten om die te herbekijken. Alle betrokken actoren zoals de VVSG, VVP en de erkende erediensten moeten in dat geval hierin gehoord worden. Een wijziging van het verantwoordelijke bestuursniveau heeft immers een impact op de lokale besturen en de erediensten. In mijn conceptnota dat de krijtlijnen en de principes bevat voor het ontwerp van decreet inzake het nieuwe regelgevend erkennings- en toezichtkader voor lokale geloofsgemeenschappen heb ik uitdrukkelijk de mogelijkheid voorzien om in een volgende fase, na de inwerkingtreding van het nieuwe erkenningsdecreet, indien noodzakelijk en nuttig, de regels omtrent de organisatie en werking van besturen van de eredienst zoals vastgelegd in het eredienstendecreet herbekeken kunnen worden. Deze conceptnota werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 29 mei 2020 die er akte van heeft genomen (Bijlage 1).
4. De artikelen, vermeld in het antwoord op de tweede vraag, zouden moeten worden aangepast indien de bevoegdheden van de provincies als financierende besturen van de orthodoxe en islamitische eredienstbesturen zouden overgeheveld worden naar de gemeenten. Daarnaast regelt het eredienstendecreet ook het toezicht door het financierend bestuur op de eredienstbesturen. Als de financieringsverhouding zou worden aangepast, ligt het voor de hand dat ook het toezicht op dezelfde manier verschuift. De bevoegdheden van de deputatie in dat verband zouden dan ook naar het

college van burgemeester en schepenen moeten gaan. Dat vergt een aanpassing van artikelen 223, 227 en 228 (voor de orthodoxe eredienst) en artikelen 266, 270 en 271 van het eredienstendecreet (voor de islamitische eredienst). Ook de bepalingen over het overleg tussen de financierende besturen en de eredienstbesturen moeten dienovereenkomstig worden aangepast. Het gaat dan om respectievelijk artikel 221 en 264. Als tot slot ook de verplichtingen ten opzicht van de rooms-katholieke kathedrale kerkfabrieken zouden worden aangepast, dan vereist dit ook een aanpassing van de artikelen 70, 72, 76, 77 en 78 van het eredienstendecreet.

BIJLAGE

[Conceptnota bis betreffende het regelgevend erkenningskader voor lokale geloofsgemeenschappen, meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 29 mei 2020 \(VR 2020 2905 MED.0170/1BIS\).](#)